

Een 8,2 voor het resultaat, een 6,6 voor de maker. Vertrouwen we AI of onszelf?

AI is niet meer weg te denken. Ook binnen het recht neemt het gebruik toe. ICTRecht testte vier AI-systemen, betaalde en onbetaalde versies op 75 juridische vraagstukken en legde dit vervolgens aan ervaren juristen voor om de juridische kwaliteit ervan te beoordelen. Uit dit onderzoek werd geconcludeerd dat het grootste risico blind vertrouwen is in de juridische kennis van deze systemen.¹ Zo bleek dat deze systemen soms verwijzen naar wetsartikelen of uitspraken die helemaal niet bestaan. Het probleem is dat de antwoorden er wel overtuigend uitzien, waardoor je als gebruiker niet snel doorhebt dat er iets niet klopt.

Maar wat als burgers zonder juridische achtergrond AI inzetten voor een juridisch probleem? Zij kunnen minder goed beoordelen of de juridische informatie die AI geeft juist en betrouwbaar is. Maakt dat uit voor het vertrouwen dat zij hebben in wat AI oplevert? Daar gaat dit blog over.

Een klein onderzoek met burgers

In een onderzoek naar de bruikbaarheid van AI bij juridische documenten kregen tien mensen de opdracht om met behulp van ChatGPT een verzoekschrift tot vordering van een transitievergoeding op te stellen. Geen van de deelnemers had een juridische achtergrond. Er is bewust gekozen voor de gratis versie van ChatGPT, omdat dit de versie is waar iedereen toegang tot heeft. Na afloop werd twee keer gevraagd om een rapportcijfer te geven: één voor het vertrouwen in het opgestelde verzoekschrift en één voor het vertrouwen in AI in het algemeen.

Een ruime voldoende voor het stuk, een mager zesje voor de technologie

Het gemiddelde cijfer voor het vertrouwen in het verzoekschrift was een 8,2. Deelnemers vonden het stuk er professioneel en overzichtelijk uitzien. Zoals één deelnemer aangaf: *“Ik denk wel dat het er goed uitziet voor een leek.”*

Het gemiddelde cijfer voor het vertrouwen in AI in het algemeen lag een stuk lager, namelijk een 6,6. Dit is een flink verschil. Dezelfde mensen die net nog een ruime voldoende gaven aan een door AI gemaakt document, zijn een stuk kritischer als het gaat om AI over het algemeen. Eén deelnemer verwoordde het als volgt: *“Als je heel vaak informatie ingeeft, wordt de informatie opgenomen in AI. Dat wil niet zeggen dat dat de juiste informatie is.”* Anderen gaven aan dat AI soms onjuiste informatie genereert en dat niet altijd duidelijk is waar die informatie vandaan komt.

Hoe kan dat?

De verklaring lijkt te zitten in wat je ziet versus wat je kunt beoordelen. Het verzoekschrift zag er professioneel uit, met een goede structuur, juridische termen en een duidelijk verzoek het leek te kloppen. Er speelt mogelijk ook nog iets anders mee. Deelnemers hebben het verzoekschrift niet alleen ontvangen, ze hebben er zelf aan meegewerkt. De deelnemers hebben ChatGPT opdrachten gegeven, vulden gegevens in en lazen het stuk door. Dat gevoel van eigen inbreng zou mogelijk het vertrouwen hebben versterkt.

Zodra diezelfde deelnemers gevraagd wordt naar AI in het algemeen, valt die persoonlijke inbreng weg. Dan komen de twijfels, zoals: eerdere ervaringen waarin AI ernaast zat, slechte verhalen uit de omgeving en het gebrek aan kennis over de technologie erachter. Zo geeft één proefpersoon aan: *“Dingen zijn zo geprogrammeerd en je weet niet welke programmatuur daarachter zit en welke richting ze op worden gestuurd, dus ze kunnen ook echt heel selectief antwoorden genereren op basis van hoe de programmeur in elkaar zit. En ja, dat is maar de vraag of dat wenselijk is, dus je moet altijd kritisch blijven, denk ik.”*

Vertrouwen is prima, controleren is beter

¹ M. Zijlstra e.a. 2025.

Ondanks het hoge cijfer voor het verzoekschrift, gaf vrijwel iedereen aan het stuk niet zomaar in te dienen, maar eerst te willen laten controleren door iemand met juridische kennis. Eén proefpersoon die aangaf het verzoekschrift te willen laten controleren door een jurist gaf het volgende aan: “ervaring is ook altijd belangrijk, de menselijke input.” Dat is ook altijd een belangrijk advies, ook als AI daar zelf niet mee komt.

M. Zijlstra e.a., ‘Kun je AI vertrouwen voor juridisch werk?’, [ictrecht.nl](https://www.ictrecht.nl), februari 2025.